

TOVĂRĂȘIA

Foaie economică, care cuprinde tot felul de povețe despre formarea și conducerea tovărășiilor economice
Foaia oficioasă a „Centralei Tovărășilor“ și a însoțirii pentru „Asigurarea vitelor“, amîndouă în Orăștie
— Sfaturi pentru agricultură, meserii și negoț, și îndrumări pentru valorizarea produselor economice —

Adaus economic la „LIBERTATEA“.

Apare tot a doua Duminică.

Întocmită de VAS. C. OSVADĂ

Anul III.

ORĂȘTIE, 19 Iulie v. 1908.

Nrul 16

Noua lege de execuție.

Guvernul de acum, înspăimîntat și el cum trece vremea decînd e la putere zi de zi, fără să poată împlini sforăitoarele făgădueli, ce le-a făcut, — s'a pornit într'o bună dimineată să croiască la lege nouă, ca un croitor pornit, căruia i-a rămas stofa nelucrată și acum vrea să o facă haine de sațră.

Așa a croit legile pactului cu Austria, așa cumpărările de mine, așa legile despre fertul vinarsului și tot așa alte legi o mulțime.

Mai nou a scos ca din o cutie de bazar și schimbarea legii de execuție, articolul 40 din anul 1881 și a croit o lege nouă, — după-cum spune guvernul »atît pentru apărarea datorașilor, cît și pentru apărarea creditorilor«.

Legea primită și de deputați și de casa magnaților, va trebui să fie numai sancționată (primită) și de Maiestatea Sa, ca să fie pusă în putere de lege deplină. Cum va și fi în foarte scurtă vreme.

Cum și această lege s'a făcut în fuga mare, are așa fel de rîndueli, încît departe de-a ajuta fie datorășului fie creditorului, — a pricinuit o încîlcială deplină, și de bună-samă cînd va fi legea asta în viață, va da îndemnuri să se săvîrșească o groază de apucături mai mult ori mai puțin cinstite, care de altfel toate-toate să vor sparge în capul masselor mari ale popoului, mai ales al aceluia, care, lipsit de lumina cărții — nu va putea să știe și să controleze rînduielile legii celei nouă.

În momentele prime, prin care trece partea covîrșitoare a locuitorilor din țară, — a-

cum după aducerea noiei legi, în sinul celor ce dau ori au bani dați împrumut (creditorii) s'a înstăpînit o frică și o groază aproape copilărească. În acelaș timp unii dintre datorașii mai fără rușine, mai slabi și mai îndîrșiți plătitori, — în nădejdea că vor scăpa de plata datoriilor ce le au, — sunt porniți să salte de bucurie.

Și unii și alții au prins cîte o vorbă, cîte-un șir scris în gazete ori dus pe strade din gură în gură, — și de-aceia unii să tem ca de mama focului și alții vreau să se bucure ca de lucru mare și minunat.

Dacă frica ori bucuria asta n'ar putea să ajungă ca mîne o întregă primejdie, n'am grăbi cu unele lămuriri, în treaba asta.

Căci și unii și alții sunt duși în rătăcire, — după-ce noua lege de execuție nici pe departe nu e așa cum și-o cred, fie creditorii speriați, fie datorașii voioși.

Întregă noua lege, după cum noi o putem azi înțelege, ni-să pare o încercare îndrăzneată de reformă socială, care însă n'a izbutit nici cît de puțin.

La început, poate, întîiul plămăditor a dorit să dea o alcătuire mare, minunată, ca mijoc de împăcare a preamarilor deosebiri între datorașii sărăciți și creditorii îmbuibați. Dar' în mersul lui înainte și aici și dincolo a trebuit să închidă ochii, să nu supere prea multe interese. Așa încît ajuns la sfîrșitul alcătuirii, ne-a dat o clădire fără nici o înșămînatate. Ba poate mult păgubitoare.

În întregă legea — rînduielile nouă ce s'au luat în seamă numai de plugari și de slujbași, fie de stat, fie particulari. Pentru plugari să

nizuește, — cu puțină izbîndă însă, să le cruțe vitele și nutrețul și bucatele pentru ei și pentru vitele lor. Pentru slujbași (funcționari) legea le asigură că le lasă necuprinsă cel puțin suma de 2000 cor., din plățile (salarele) lor anuale.

Pentru meseriași, pentru negustori și alți întreprinzători, noua lege nu are nici o rînduială, ce n'ar fi fost și în vechea lege de execuție!

În chipul ăsta a știut să aperse noua lege, interesele tuturor locuitorilor acestei țări, fie aceia datorași ori creditorii!

În special — legea nouă nu rîndue că pămînt (moșie) sub 12 jugăre nu s'ar putea scoate și vinde la licitație. Vorba asta dată din gură în gură, pe urmele unor știri greșite a unor gazete ungurești din Budapesta.

Și după noua lege, ca și după cea veche, să poate cuprinde și să poate vinde în licitațieși cea din urmă brează de pămînt. Căci în toată legea numai unde să rîndue despre vitele de jug a plugarului, să pomenește despre 12 jugere de moșie. Dar rînduiala asta sună așa, (la §. 2, punct 18):

Nu să pot cuprinde:

»La agricultori (plugari) sămînța, vitele de jug și nutrețul acestora trebuincios în 6 luni, apoi uneltele agricole și gunoiul, — trebuincios la lucrarea (cultivarea) alor celor puțin 12 jugăre«.

Prin urmare nu e vorbă de moșie, de pămînt, ci e vorbă de sămînță și vitele de jug, ce ar fi trebuincioase pentru lucrarea a cel puțin 12 jugăre.

Astea, — sămînța și vitele, — nu să pot cuprinde. Pămîntul da — să poate și d'aici nainte.

Cu privire la vitele agricultorilor (și nu și a sfîr-

narului ori a cultivătorului de vite), — noua lege mai rînduește următoarele:

În §. 16. »Prin execuția ridicată în contra unui plugar, vitele de jug și uneltele agricole, chiar și cînd nu sunt scutite de execuție prin rînduiele §-lui 2 (pomenite mai sus) — la dorința celui exequat nu să pot vinde peste an numai în vremea dela 15 Noemvrie până la 13 Martie«.

Nu să pot cuprinde mai departe și exequatul are drept să-și aleagă, să-și scoată de sub execuție: sau o vacă, sau 4 oi, sau 4 capre și nutrețul trebuincios pentru aceste vreme de 6 luni.

Aceste sunt rînduiele mai de seamă a noiei legi, privitoare la agricultori (plugari).

Funcționarii își pot mîntui de sub execuție, din plata anuală cel puțin 2000 coroane. Și asta o pot face și funcționarii de stat și cei privați — de o potrivă.

Diurniștii își pot scuti cel puțin 5 coroane la zi.

Prin această rînduială funcționarii au pierdut, mai ales cei mai mici, — aproape întreg creditul, căci puțini să vor mai găsi să-i împrumute pe cei ce n'or avea plăți peste 2000 coroane.

Rînduiala vechei legi față de uneltele meseriașilor, a rămas și în noua lege, care încă le scutește de sub execuție, adaugînd încă pe lîngă uneltele ca fiind scutite de execuție și »materiiile brute, din care lucrează, dacă acele nu trec peste prețul de 150 coroane.«

Cea mai de căpetenie rînduială a noiei legi să cuprinde în §-ul 4, în care să spună, că la esecuii pentru datorii ce nu trec peste 100 coroane, capital — nu să pot socoti spese de efectuare pentru creditor sau împuternicitul acestuia.

Pentru rînduiala asta sunt supărați rău mai ales advocații.

Noua lege, ca rînduiala de trecere (transiție) statoroște, că pentru datoriile scăzute, foste de plată înainte de intrarea în putere a noiei legi — întrucît esecția să face în vreme de un an, și întrucît aceste datorii s'au înștiintat judecătorei în cel mult 30 zile dela publicarea legii, — să ridică licitația, tot după legea veche.

În sfîrșit ca în noua lege să rămînă urmă neperitoare că în anul 1908 în luna Iulie, această țară fostă sub stăpînirea unui guvern »mare național« s'au luat rînduiala, ca d'acii înainte publicările de licitație, făcute fără pomenirea numelui datorășului, — să se publice numai și numai în gazete scrise ungurește!

Atîta pagubă!

Asta e schițarea în mare a rînduialilor noiei legi de esecție.

N'au nici o îndreptățire dar să se bucure datorișii, ce-ar fi dorit să scape de plată și tot așa de puțin e îndreptățită și frica creditorilor.

Ce ar fi bine să ne preocupe, e faptul, că ar fi vremea să ne gîndim mai bine cum să lucrăm mai cu rost, ca să nu mai facem datorii? și pe care le avem, să le plătim! — căci numai așa ni-să deschide calea mîngăioasă spre o înaintare și indestulare economică și prin asta și culturală și politică și sufletească.

V. C. O.

Un hotel.

— Hotel „Continental“ în Brașov. —

Cum iasă omul din piața Brașovului în spre răsărit, zărește o casă pompos zidită cu un front împodobit cu figuri atrăgătoare. Odată era asta casa Stănescu, care ani de-arîndul a făcut mîndrie negoțului și întreprinderilor românești.

S'au îngămădit însă speculațiile nereușite cu perderile lor uriașe și într'o bună dimineață pompoasa casă și-a pierdut cumpăna.

Ca să nu ajungă în mâni străine și zidurile, ce-au adăpostit atîția ani o înfloritoare întreprindere românească, — dl Petru Popovici, fiul cunoscutului milionar român

fiu iertatul Andreiu Popoviciu, a cumpărat casa fostă a familiei Stănescu și cu cheltueli mari a străformat-o în un hotel foarte elegant și bine întocmit.

Așa s'a ajuns că în Brașovul cel lipsit de hotele bune, — să găsește azi un hotel bine rînduit și acest hotel e azi hotel românească, unde de bună seamă își vor da întâlnire foarte mulți Români d'acii și din România.

S'ar părea că întreg lucrul acesta e o simplă atacere privată, ce n'ar îndreptăți pe nime să se oprească și să se ocupe în public cu ea. Noi credem că nu e așa, și tocmai d'aceia scriem aceste rînduri.

În deschiderea hotelului „Continental“ din Brașov, — căci așa să numește hotelul dlui Petru Popoviciu, așezat în fosta casă Stănescu, — noi vedem o pildă vrednică de urmat, o pildă ce ne învață mult și multe.

Noi știm că viața românească, — cel puțin ca ea să fie văzută și de publicul mare, — să dăpănă mai ales numai la sate. Aici avem doinele noastre, aici avem portul nostru, șezătorile noastre, jocurile noastre, însufletirea noastră. Orașele, — chiar și acele așezate în ținuturile unde poporul nostru dă grosul și glasul locuitorilor, — sunt împestrîțate și sunt coplesite chiar, de străini. Viața românească, ca s'o poți vedea, să o poți simți la tot pașul, fie pe strade, fie în prăvălii (în bolte), fie la meșteșuguri, fie în cafenele ori cluburi, nu întîlnim.

Elementul românesc în orașe nu-l poți simți că s'ar afirma, că chiar ar fi. Români în orașe aproape nu trag în cumpănă ca factor social.

D'acii e firesc să urmeze că cei mai slabi de inger ori mai puțin stăruiți în românismul lor, încetul cu încetul slăbesc, să perd în marea de străini pe care îi găsești și pe strade, și în cafenele, și în cluburi, și în negoț și în meserii.

În astfel de stare, ori-cît s'ar stărui la sate pentru o agricultură, pentru meserii și negoț românesc, și peste tot pentru o viață economică ridicată pe temelii naționale, — până cînd n'avem și la orașe o viață socială și economică cu cuprins și cu forme vădite (esterioare) naționale, n'am făcut decît un lucru neisprăvit.

Dar în orașul împestrîțat cu atîta amar de străinism, nu ajunge să avem ici-colea cîte un avocat ori alt intelectual român ori apoi cîte ciți-va negustori și meseriași ori financiari români. Fără o organizație și vădită (esterioară), aceștia nu să pot impune, nu să pot ținea la suprafață, — să se atîrne ca element alcătuitor în societatea și viața orașelor.

Iată pentru-ce ne-am oprit la deschiderea hotelului românesc „Continental“ din Brașov și iată de ce am dori, ca acest fapt să fie privit

de toți ai neamului, ca un bun început vrednic de urmat. Cu asta nu vrem să spunem că numai prin deschiderea de hotele ne-am putea afirma ca element românesc în orașe.

Doamne ferește. Dar și deschiderea de otele românești, în orașele din ținuturi românești, e unul din pașii pe care trebuie să-i facem, ca să ne putem afirma și ca formă văzută.

Cu cît ar fi altele impresiile bune, ce le-am cîștiga, dacă și în Sibiu, și în Cluj, și în Arad și în alte orașe, am avea cîte un sălaș românesc, unde să știm că întîlnim și putem sta de vorbă cu Români din acel oraș și cu cei sosiți acolo.

Pornită odată această afirmare esterioară, — poate ca mîne ne-am găsi mai repede, ne-am cunoaște mai mult și poate am avea și firme scrise românești și mai multă vorbă românească pe strade și în cluburi și în petreceri și în familii.

Poate-că formele acestea, — neînsemnate cum să par, — ar întări și ar îmbogăți și cuprinsul vieții românești.

Ori-cum să va judeca, suntem îndatorați să punem seamă și pe forme, ce ascund în sine atîtea mijloace de afirmare, azi, în lumea asta a alergăturii, cînd nu totdeauna ne îngăduie vremea să descoperim cuprinsul ascuns între părăți cu uși închise.

Chestiunea atînsă aici, dacă am reușit să o schițez așa ca să fiu bine înțes, — e o chestiune mare, de o însemnatate deosebită, ori-cum ar fi fost adusă în vorbă așa din întîmplarea deschiderii unui hotel.

Să pătrundem lucrul și să întregim munca pentru propășirea și afirmarea națională pe toate terrenele, și mai ales pe terenul social și economic, ca să putem străbate mai cu ușorul și pe terenul cultural și politic!

„Codrul“.

Din Buteni (comitatul Aradului) ni-să scrie. că ziua de sfinții ap. Petru și Pavel, a adus o mare bucurie poporului nostru de acolo, prin faptul, că în acea zi s'a dat viață unui nou așezămînt economic, institutului de credit al Românilor din Buteni, zis „Codrul“.

„Nu patima (mania) de a înființa bănci nouă, nici dorul de cîștig a călăuzit pe pornitorul mișcării pentru înființarea acestui institut, — zi e corespondentul nostru, ci adevărata iubire de popor, și dorul de a-l mai libera de cătușele economice streine ce îl apasă, cătușele cari ajunseseră a fi cu atît mai

supărăcioase, cu cît ele să resembeau și asupra sufletului poporului nostru. Că celor îndatorați la institute streine, li-să cereau și plecare cu sufletul atunci cînd celor-ce dau creditul, le trebuia semnul de plecare al bietului datorăș.

Că noul așezămînt economic a fost dorit și așteptat de poporul însuși și din trebuința lui a pornit, — o dovedește viu faptul, că la adunarea ținută în ziua de Sft. Petru, au luat parte peste 200 de țărani reprezentînd peste 1200 acții, din cele 2000 subscrise, și subscrise apoape toate de țărani.

Adunarea a fost condusă de inițiatorul dl protopop Tr. I. Măgier, căruia poporul i-a arătat deosebită mulțumită pentru aducerea la viață a acestui așezămînt, dorit demult aici.

Tovărășii pentru valorizarea ouelor.

Am arătat în numărul trecut al „Tovărășiei“ roadele strălucite la care a ajuns prima tovărășie de ouă din România, alcătuită în comuna Dumbrăveni, cu un capital la început de abia 20 coroane. După-ce alcătuirea astorfel de tovărășii mai potrivit e să se facă la începuturi de toamnă, ca îndemnurile noastre să poată fi urmate, dăm aici un model de contract-statute pentru astfel de tovărășii, luat și asta dela frații nostri din România:

Regulamentul Tovărășiei pentru vînzarea ouălor în comun.

§. 1. — Subsemnații locuitori... din comuna... ne constituim în tovărășie pentru a vinde la olaltă ouă și paseri de casă.

Tovărășia ea are durată nelimitată și-și alege sediul în comuna....

§. 2. — Fiecare membru al tovărășiei la intrare în asociație, e dator să facă o declarație de înscriere cuprinzînd data, și locul de domiciliu.

§. 3 — Datoriile tovarășilor sunt:

- 1). Să plătească odată cu intrarea lor în tovărășie o sumă de... (până la 4 cor.) care va sluji la cumpărarea de registre, librete etc... Această sumă nu poate fi înapoiată sub nici un cuvînt.

- 2). Să se supue dispozițiilor regulamentului de față, hotărîrilor delagaților și adunării generale.

3). Să-și vînză toată producția ouălor din gospodărie, prin tovarășie, bine înțeles în afară de ouăle oprite pentru trebuințele casnice (consumațiune).

4). Să aducă numai ouă proaspete la locul, ora și în celelalte condițiuni arătate de delegați, precum ouăle să fie nepătate, și ștampilate cu numărul de ordin al tovarășului.

5). Să primească și să urmeze sfaturile administratorilor cu privire la preîntîmpinarea și stîrpirea molimelor între paseri.

Neurmătorii vor fi amendați și la nevoie chiar scoși din tovarășie.

Tovarășii au întreaga răspundere pentru îndatoririle aprobate dinainte în adunarea generală.

§. 4. — Indată ce să dovedește că un tovarăș a lucrat împotriva tovarășiei, spre pildă vînzînd separat ouăle, va fi înlăturat din tovarășie.

§. 5. — Este cu totul oprit tovarășilor să aducă ouă stricate, vechi și murdare.

Aducătorul pentru întâia oară va primi numai muștrare dîndu-i-se înapoi oule; a 2-a oară va plăti oule rele și o amendă de o coroană. — a treia și ultima oară va plăti a amendă de 5 cor. rămînînd a se hotărî și dacă el trebuie sau nu se fie scos din tovarășie.

§. 6. — Fie-care tovarăș e dator, ca îndată ce are pregătite paseri pentru vînzarea, precum: pui de găină, găini, rațe, găște, curci să arate numărul bucăților și calitatea lor.

§. 7. — În caz cînd un tovarăș s'ar împotrivi să aducă la timpul cerut numărul de ouă sau paseri, pentru care s'a legat, trecîndu-se în declarația de intrare sau în tabloul de paseri, și cînd din această pricină tovarășia va suferi pierderi — acele pierderi privesc numai pe tovarăș, care va fi urmărit pentru pagube.

§. 8. — Atît neînțelegerile dintre membri cît și acele dintre membri și delegați, să vor judeca de un sfat de împăciuitori funcționînd fără plată și alcătuit din 3 inși: unul ales anual de adunarea g-lă, unul tras la sorț și altul după învoirea împričinaților.

Hotărîrile acestui sfat sunt definitive și devin executorii din momentul pronunțării lor, îngăduindu-se celui îndepărtat a face apel la viitoarea adunare generală.

§. 9. — Ori-ce tovarăș are dreptul:

1). Să ia parte la adunarea g-lă și să aleagă delegați.

2). Să ia parte la foloasele curate anuale în raport cu numărul ouelor depuse.

3). Să primească un livret (o cărticică) și o ștampilă cu N-u de ordine și marca societății.

§. 10. — Cei 3 delegați sunt însărcinați cu întreaga conducere, adică: corespondența, comenzile contabilitatea, strîngerea, cercetarea, căutarea, păstrarea, vînzarea ouălor și a păsărilor.

§. 11. — Numirea delegaților să face din 3 în 3 ani, — acelaș delegat putînd fi reales.

§. 12. — Delegații sunt datori:

1). Să mijlocească vînzarea, cău-tînd locuri de desfacere pentru ouă sau păsări și să înleznească cum-părarea strujitului lemnului sau paelor ori otavei pentru împachetarea ouălor, dela locul cel mai ieftin.

2). În cas de lipsă să conlucreze cu alte asociațiuni de ouă atît la comenzi cît și la oferte.

3). Să vîrșească singuri stîngerea și cercetarea la lampă, împărțind ouele în 3 categorii, să le păstreze după regulile cele mai practice și să le împacheteze.

4). Să procure și să ție registrele de contabilitate, adică: registrul de cassă, registrul de partizi, registrul de intrare și eșirea ouelor.

5). Să dea tovarășilor librete personale și ori-ce insturcțiune cerută.

6). Să incaseze valoarea mărfii vîndute și să facă plăți săptămînal la cerere către tovarășii.

7). Cu învoirea adunării G-le să cumpere ouă și dela cei care nu sunt în tovarășie însă cu o deosebire la preț de . . . . . (aceste sume se vor statornici anual de adunarea G-lă) la 100 de ouă, și să însărcineze negustori români cu strîngerea ouălor, — în schimbul unui comision de . . . . .

8). Vor răspunde pentru toate actele făcute fără aprobarea adunării G-lă. Vor întocmi tablouri de păsările arătate de tovarășii spre vînzare și numai pe baza acestor tablouri vor putea face oferte.

§) 3. Delegații vor primi ca răs-plată pentru întreaga administrație a societății . . . . . % (Această remunerație nu poate trece peste 10% din folosul curat al tovarășiei)

Delegatul sau delegații însărcinați special cu strîngerea ouălor să vor răsplăti separat pentru fie-care 1000 de ouă vîndute cu un comision de . . . cor. (nu va depăși suma de 2 coroane).

§. 14. — Capitalul necesar ex-ploatării să va procura prin o Bancă; și întru cît s'a putea prin Bancă să vor face comenzile și tot prin Bancă să vor primi sumele realizate din vînzarea ouălor.

Numărariul tovarășiei să va ținea de Casierul (delegat) Băncii.

Consiliul de administrație al Băncii va suprave_hea administrația asociației; iar cenzorii băncii vor face revizie operațiunilor cel puțin odată lunar.

Din folosul curat anual, 5% să va da un fond special, numit „fond de rezervă al afacerilor de ouă,” care cu dobînda va fi depus.

Acest fond, slujește la acoperirea pierderilor ce s'ar întîmpla în tovarășie.

§. 15. — Delegații asociației împreună cu cenzorii băncii vor chema adunarea generală odată pe an.

§. 16. Tovărășia va avea o ștampilă specială care să aplică pe ouă spre a garanta calitatea lor.

§. 17. — Tovărășia să desființează prin hotărîrea a $\frac{3}{4}$ dintre societari, în adunare generală.

DIN REUNIUNI

Intrunire agricolă în comuna Cărpeniș.

„Reuniunea română agricolă din comitatul Sibiiului“ a ținut Duminecă în 4 Iulie n. o întrunire agricolă în comuna Cărpeniș din apropierea Mercurii.

Reuniunea a fost reprezentată prin membri comitetului, domnii: Romul Simu, Victor Tordășianu, Nicolae Iosif și Aurel Cosciuc.

Adunarea s'a ținut în biserică, începîndu-se la 2 ore d. a. și fiind de față mult popor, bărbați și femei din comună, în frunte cu conducătorii săi, cum și cărturari: preoți, notari, învățători etc., din Mercurea și comunele învecinate.

Adunarea a condus-o dl R. Simu, care a vorbit despre trebuința îmbunătățirii economiei cîmpului, a vitelor, grădinilor, viilor ș. a. A continuat despre folosul tovarășiiilor și pe urmă a arătat mai pe larg căile și mijloacele cum să se ajute plugarii în acest an nefavorabil în privința nutririi vitelor. A accentuat îndeosebi că e trebuință neapărată să samente acum cucuruz de nutreț, cucuruz în amestecare cu ovăs și mazărice, și napi de miriște; mai departe a recomandat cultivarea orzului de toamnă amestecat cu mazăre, iar pentru nutreț verde pentru primăvara viitoare a recomandat cultivarea săcării singure, ori a săcării în amestecare cu mazărea sau mazăricea de toamnă. A dat sfatul să adune oamenii frunzări și a dat îndrumări cum să se întrebuițeze cocenii (pășii, de cucuruz, paie, turnumeata) pleava, pentru-ca ele să fie mai nutritoare, mai spornice și să se conzume mai cu plăcere. În fine a arătat cum trebuie puse la înăcrit, în clae, plantele verzi ce nu s'ar putea usca. S'au dus și mostre de semințe de mohor, meu, napi, de miriște etc. cari s'au dăruit plugarilor.

A vorbit apoi dl Nicolae Iosif despre replantarea viilor, lucrare ce să impune Cărpenișenilor, deoarece viile cari formează izvorul de căpetenie pentru traiul lor, au început să fie atacate de filoxeră, și astfel această comună harnică este amenințată în existența sa. Pre-

legerea, ținută fiind într'o limbă pricepută de toți, a fost foarte instructivă. Poporul, în urma acestei prelegeri, este aplecat a-și întocmi o pepinieră de viță americană.

Membrul comitetului, d-nul Aurel Cosciuc, urmînd la cuvînt, întreține publicul despre îngrijirea vinului și în calitate de specialist, promite a sta întru ajutor Cărpenișenilor, cu cuvîntul și fapta, în ocazia întocmirii grădinei de viță americană.

D-l Simu vorbește apoi despre folosul stupăritului. S'a arătat o coșniță mobilă și diferite rechizite de stupărit, cu cari prelegerea a devenit foarte interesantă. Coșnița și rechizitele s'au lăsat de model în comună.

A urmat la cuvînt d-l Tordășianu, neobositul secretar și sufletul reuniunii române agricole, care a insistat asupra folosului însoțirilor de credit sistem Raiffeisen, isbutînd să înscrie peste 100 părtași și astfel s'a dat posibilitatea de-a înființa și în Cărpeniș o astfel de însoțire.

Pe urmă s'au distribuit cărți economice poporului și d-l Simu încheie adunarea, care a fost una din cele mai succese din cîte a ținut Reuniunea de agricultură.

STIRI

Mai multe bănci românești fac pregătiri să se ocupe și cu afaceri (vînzări și cumpărări) de bucate, ca și pe această cale să fie de ajutor țărănimii noastre, stoarsă de atîtea ori prin speculanți neome-noși, care să folosesc prea mult de lipsa poporului, cînd trebuie să vîndă ori să-și cumpere bucate.

Lăudăm și cinștim pe deplin această nouă nizuință a băncilor noastre, de a veni de-adreptul în ajutorul țărănimii noastre.

*

Dl Vasile C. Osvadă, redactorul „Tovărășiei“ a fost numit din partea ministrului de agricultură corespondent economic.

*

Casă națională românească în Viena e pe cale a să înființa. O însuflețită ceată de Români din Viena, sub patronatul domnului general român A l e x a n d r u Lupu, au înființat o societate „Clubul Român“ care are de scop cultivarea a tot ce e românesc prin conferențe publice, discuțiuni științifice, etc. puse la cale în împără-teasca cetate. Îndeosebi:

Ca să răspundă întru cîțva acestei mari trebuințe „Clubul Român“ a luat asupra-și sarcina

de a proteja starea meserasilor si industriaşilor, cari viu la Viena spre a-şi dobîndi ştiinţele de lipsă şi a le da putinţa să fie egali cu meseriaşii şi industriaşii de alte naţiunii.

Dar acest scop numai atunci să poată ajunge, dacă societatea „Clubul Român“ va avea casa ei proprie, fiind astfel în stare să dea adăpostul şi scutul său.

De aceea comitetul face Apel pentru formarea fondului de zidire al casei naţionale „Clubul Român“, şi nădăjdueste că fiecare Român, va arăta un interes viu faţă de aceasta idee nobilă.

Comitetul aşterne rugămintea ferbinte cătră toţi Românii din cele patru unghiuri, ca să sprijinească din toate puterile întreprinderea aceasta, ce va fi de folos fiecărui Român, care va trece prin Viena.

Ajutoarele binevoitoare, să se trimită la adresa:

George Vitencu, preşed. Wien, III/I Elarngasse 4.

Lege nouă despre vin, despre grija lui şi negoţul cu el, a pregătit ministerul reg. ung. de agricultură, şi planul ei l'a trimis la camerele comerciale din ţară spre a-şi da şi ele părerea asupra ei.

Dela multe camere a venit răspuns, şi ele cer în multe părţi îmblinzirea legii, căci așa cum e planuită, ea pare îndreptată cu totul contra negoţului cu vin.

Legea adecă e așa de neîncrezătoare în negustorii cu vin, că pare a vedea în fiecare nu un neguţător, ci numai un falsificator de vinuri.

Şi așa îi îngreşeşte apoi cu tot felul de rîndu-elii aspre, cari mai curînd vor împedeca negoţul cu vinuri, decît vor fi spre îmbunătăţirea lui ori spre spriginirea negustorilor cinstiţi.

Noua lege de esecutie a fost votată în dieta ţării. În urma acestei legi a'it datorinţele datorăşului cît şi drepturile creditorului sunt hotărîte mai aspru, dar e mare întrebarea cine va câştiga din noua lege.

Florin si coroană. În Austria a intrat la 1 Iuliu în putere legea, care pedepseşte socotirea mai departe în „Florini“ ci numai în coroane.

Că ce de pedepse vor urma pe urma acestei legi, mai ales de s'o pedepsi şi socotirea făcută cu gura nu numai cele în scris, — să poate întrevedea din faptul, că în Austria şi azi e pe buzele mai ales a lumii de jos, ca şi la noi, tot florenul şi crucerul în loc de corănană şi heller.

Mai ales că prigonitorul fiorin e bar şi acum în cugere, în mâinile publicului, în chip de două coroane.

În şcolile de pădurari (şufari, gornici) ale statului, aflătoare în Görgény Szent-Imre (în Săcuime)

Királyhalma (u. postă Szabadka) Liptóújvár şi Vadászerdő (u. postă Timişoara) în luna lui Septembrie să începe un nou curs de doi ani. Ascultătorii acestor cursuri să primesc parte cu întreţinere gratuită parte pe speşele lor proprii.

Rugărilor scrise cu mîna netentului şi instruate cu acte, să se trimită până la 25 Iulie la direcţiunea acelei şcoale (m. kir. erdőri szakiskola igazgatoság) unde do-reşte petentul să fie primit.

La rugări să se alature:

1. Estras de botez, prin care să dovedească că a împlinit 17 ani şi n'a trecut de 25 ani. Cei-ce au fost militari pot fi până la 28 ani.

2. Testimoniu şcolar dela şcoala poporală cu 6 clase elementare ori dela gimnaziu dovedind că a isprăvit 2 clase gimnasiale.

3. Atestat medical, că e sănătos.
4. Atestat de bună purtare dela antistia comunală.
5. Atestat că şi-a făcut ori nu serviciul militar.
6. Atestat dela comună despre starea şi ocupaţia părinţilor.
7. Cine doreşte să înveţe pe cheltuiiala lui, trebuie să alature şi o declaraţie făcută la notarul public prin care părinţii ori tutorul să obligă că plătesc anual speşele de 330 coroane.

Tovărăşile de lăptării în Ungaria au început a să înfiinţa de vre-o 10 ani încoaci. Mai cu rînduială să înfiinţeză de pe la anul 1897, cînd numărul lor a fost de 34 cu 2,767 membrii şi 5,937 părţi fundamentale (quote). Laptele valorizat de aceste tovarăşii a fost 4 milioane 790 mii 132 litri, în preţ de 539 mii 282 coroane.

Zece ani mai tîrziu, în anul 1907 numărul tovarăşiiilor în Ungaria a fost deja de 651, cu 62,156 membrii şi 98,237 părţi fundamentale. Aceste 651 tovarăşii au valorizat 84.406,745 litri de lapte în preţ de 10.186,904 cor.

Unt s'a fabricat în 1897 191,254 kg. iar în 1907 2.711,028 kg. Cele mai multe tovarăşii de lăptărit s'afă în comitatul Baranya 92, apoi comit. Vas. cu 77, Zala 67, Tolna 44, Sopron 41, Murăş-Turda 25, Torontal 25, Timiş 22, Veszprém 35, pe cînd în celelalte comitate numărul tovarăşiiilor de lăptărit s'au mişcă între 1—10. — Noi românii avem o singură tovarăşie de lăptărit — în Sălişte.

Intrebări şi răspunsuri.

Intr. 38. 1) Voesc o carte pentru albinărit scrisă româneşte. 2) Să spuneţi să cultivă şi în România omidele de mătasă în așa măsură ca la noi? 3) Vreau să înfiinţez două tovarăşii ocazionale: una pentru asigurarea vitelor şi alta pentru valorizarea bucatelor. Ce pregătiri să facem?

Ioan U., inv. în Bold.
Răsp. 1) Carte de stupărit găseşti la dl Romul Simu în Sibiu (la „Asociaţiune“). 2) În România nu s'au cultivat vermii de mătasă în o măsură așa mare ca la noi. Acolo sunt mai la începutul cultivării. 3) Indrumări pentru formarea tovarăşiiilor găseşti în broşura lui Osvadă în „Legea Tovărăşiiilor“. Trimiteti la Hunedoara 60 fileri şi o primeşti. Asigurarea vitelor însă o poţi face numai prin tovarăşia dela Orăştie,

care a depus cauţie 200 mii cor., cît cere legea. Urmăreşte în „Tovărăşia“ şi vei şti cum să face treaba asta.

Intr. 39. Un om dela noi are amc 100 măji de mătrăgună. Să spune că e bună de medicină. Unde ar putea-o vinde?

Ioan Ianciu, inv. în Al.
Răsp. Trimită omul de probă vre-o 1/4 kg. la dl Cornel Demeter, apotecar în Orăştie (Szászváros). Acolo Vă spune şi preţul. Dacă nu i ar trebui toată să-l rugaţi să Vă dea domnealui o adresă potrivită. V'o face asta cu plăcere.

Intr. 40. Unde pot gasi „Legea comunală“ în româneşte? Ştiu că s'a mai răspuns la această întrebare, dar' n'am fost atent.

Abonat Nr. 1301.
Răsp. Scrie de-adreptul la dl Pavel Rotariu, avocat în Timişoara (Fabrik).

Intr. 41. Vă rog să-mi spuneţi cît e preţul sămînţei de mohor şi cît intră pe un jugăr?

Sever Bran, Iosif D., etc.
Răsp. Kilogramul de sămînţă de mohor costă dela 12—20 cruceri. Să poate procura sau prin negustorii români din ori-ce oraş sau prin banca „Agricolă“ din Hunedoara. Pe un jugăr trebuie dela 25—30 kgrame. Să samănă ca şi trifoiul, dar mai des.

Intr. 42. Lucru o moşie în arîndă, în parte, cu o samăn, cu o ar. În anul ăsta grăul sămănat nu s'a făcut. Oamenii sunt chemaţi la cancelaria notarului să spună paguba ca să le scadă darea. N'aşi avea şi cu drept să cer scăderea dării?

Ioan. Tl. în Mer.
Răsp. Numai proprietarul are drept. Dacă D-Ta ca arendaş eşti obligat să plăteşti şi darea atunci cu cît proprietarului i-s'ar scăriţa darea, cu atît ai plăti mai puţin în dare. Altcum nu poţi avea nici o iertare de dare. Proprietarul să ceară dar' iertarea, şi aceea va veni în uşurarea dtale.

Intr. 43. Am un loc de un stînjîn în rînd pe lingă grajd înspre drum. E îngădit şi de 100 ani. Acum la arătarea unui om, primăria a ieşit la faţa locului şi a spus să dezgrădesc locul, căci acela e sătesc. Ce să fac?

B. S. în P.
Răspuns. Dacă ştii că locul acela atîta vreme tot D-V. l'aţi folosit şi nu e al satului, atunci începe proces contra satului pentru conturbare în posesiune. Asta însă atîrnă dela multe împrejurări locale.

Să caută:

— Brînză de oaie. Să se scrie deadreptul la dl Lazar Tiulti în Szemlák, comit. Arad.

— Să caută fin pentru cumpărare, în mic şi mare. Cei ce au de vîndut să scrie la redacţia „Tovărăşia“.

— Pleavă de grîu şi de trifoiu mai multe vagoane. Să se

scrie dlui Bucur Sirbu în Pojána, comitatul Sibiului. Tot dlui caută şi o moşie de 100—400 jugăre, să o cumpere.

— Caut spre cumpărare „Cursul de stupărit“ de Aug. Degan, cel cu 33 figuri. Ioan Urdia, în Mező-N.-Csán (com. Turda Arieş).

POŞTA REDACŢIEI

Dlui Ilarie Iosof. Mulţumesc pentru cele trimise. Le facem loc în un uumăr apropiat. Cu dragoste.

Dlor învăţatori din Drauţ. Nu ne-a îngăduit vremea să Vă isprăvim lucrul. Fi-ţi Vă rog cu paciinţă. În curînd le vine rîndul. Cu dragoste.

Dlui T. Pop în Ratfalău. Rog să mai scrieţi odată de-adreptul la dl V. C. Osvadă în Hunedoara, căci scrisoarea ceialaltă nu ştie ce s'a făcut. Nu dăm de ea.

Dlui I. Pruneş, Ciclova. Fin nu să capătă decît foarte scump. Cer cîte 12 şi 14 coroane pe 100 Kg. aici. Dacă nu Vi scump așa — poate că puteţi cumpăra. Altcum faceţi cum am sfătuit în un articol publicat în numărul trecut în „Libertatea“.

Dlui Ioan A. Mărginean şi mai multor abonaţi: În treaba cu asigurarea vitelor ve-ţi primi cît de curînd statute şi tipărituri. Nădăduim că în cel mult o lună putem începe mult folositoarea lucrare.

Dlui Stefan Luca în Iladia. Scrie dlui Victor Tordăşian în Sibiu. Iţi dă adrese dela Cislădie ori Orlat.

Dlui Vas. Berindeu în Baia-mare. Astfel de carte găseşti la Librăria Ciurcu în Braşov. Trimite 2 cor. şi spune să-ţi trimită una ori două.

Dlui Petru Milotin. Petru Tovărăşia Centrală Vă înştiinţăm noi cînd trebuie să mai plătiţi. Baniii trimişi s'au plătit. Alegerea nimicită — trebuie să se facă de nou. Intreabă la comitet prin un avocat român ori deputat din Lugoj. Îngăduinţe pentru joc o dă fisolgăbirăul şi trebuie plătite anumite taxe.

Dlui Nicol. Georgescu în F. B. Reviste economice româneşti „statornice“ aici în Ardeal sunt: Revista Economică în Sibiu şi modesta noastră foaie. Pentru maşină îţi scriu în scrisoare.

Dlui D. Borlovan în Selbăgel. Scrie dlui Romul Simu în Sibiu la „Asociaţiune“. El e specialist recunoscut.

Preotului Irimie. Ne-am ruşinat noi, cînd Ți-am cetit cele 8 pagini scrise cu comedii şi bălăcăii. Din astfel de scrisori — n'avem ce culege.

Dlui Ariton O. în M. Cs. În astfel de lucruri numai așa reuşeşti dacă ungi roata — dela roată. Altcum pace. Pagubă de ori-ce scris şi ori-ce vorbă. Aşa-i în zilele şi în țara noastră!

Dlui I. Budușian în Dengeleg. V'am trimis'o atunci. Acum V'o trimit a doua oară.

Dlui Const. Boilă în H. V. Ți-am răspuns prin scrisoare.

Dlui N. M. în B. Pentru pădurari găseşti informaţii în numărul acesta. Pentru ocneri nu ştim să fie şcoală.